

Допомогова акція Українського Центрального Комітету у Кракові

I.

По розвалі Польщі минулої осені, при визначуванні межі інтересів і впливів між Великою Німеччиною та ССР, по цей бік межі залишилися окраїни наших етнографічних земель, а саме: Холмщина з Підляшшям, Посяння і Лемківщина.

Ці окраїни, як і українське населення, яке на них живе, вимагає в кожній ділянці та напрямі великого вкладу праці і то праці продуманої і послідовної. Завданням тієї праці мало б бути піднесення культурного, господарського і соціального рівня, та національної свідомості, до рівня бодай такого, на якому знаходяться інші наші землі.

В тій праці потрібна і тим що цю працю виконують і тим над ким і для кого працюють, допомога. Допомога і моральна і матеріальна та вкінці технічно-організаційна. Це кожний з нас собі освідомив, коли лише можна нам було глибше відітхнути і ширше розвинути рамена.

Негайно по приході непереможних німецьких військ на наші землі, по-осередках де знаходилися бодай одна-дві ініціативні і свідомі одиниці, почали самочинно творити організаційні клітини. Так повставали різні організації, різні по формі, але тожні по змісті, яким була праця і допомога, про які ми вже вгорі згадали. Згодом, почали на ці окрайки і до інших осередків заточенців напливати утікачі з того боку, Сяну і Буга.

Праця отих клітин в терені ставала щораз то живішою, глибшою і ширшою. Одноразом з тим розростом праці почався дошкулюю відчувати брак центрального осередка, який би цю працю поодиноких клітин в терені координував, її гармонізував, давав загальні напрями та заступав її перед центральною німецькою владою.

Заходи у німецької центральної влади Генерал-Губернаторства оснувати такий Центральний Осередок увінчалися успіхом і при кінці травня ц. р. основою в Кракові Український Центральний Комітет під проводом загально відомого українського вченого проф. д-ра Володимира Кубійовича, який за свої наукові праці був переслідуваний польською владою, і за оборону українських прав усунули його поляки з катедри університету у Кракові, притому він мусів укриватись перед запроторенням до Картуської Берези.

II.

ЗАВДАННЯ У. Ц. К.

Завданням Українського Центрального Комітету є організувати допомогу і опіку над розбудовою суспільно-громадського життя українців на теренах Генерал-Губернаторства у всіх його ділянках і напрямках а саме: культурно-освітній, господарській, соціальной, виховання молоді, опіки над родиною, санітарній і т. д.

Для успішного організування тієї допомоги й опіки УЦК, у проводі якого, як вже згадано, стоїть Провідник, який має для помічі заступника і секретаря, діляться на такі відділи:

- а) організаційний і персональних справ;
- б) допомоги праці і господарству;
- в) допомоги в прохарчуванні або т. зв. суспільна опіка;
- г) допомоги молоді і родині;
- з) фінансових справ;
- ж) допомоги культурно-освітньої.

Кожний із тих відділів має свого керманіча.

Завданням кожного з тих відділів чи пак керманічів, організувати допомоги в ділянці суспільно-громадського життя, що відповідає назві відділу.

Для охоплення тією допомогою акцією всіх теренів Генерал-Губернаторства, де живуть українці, У. Ц. К. організує свої низові клітини Українські Допомогові Комітети та їхні Делегатури.

Тереном діяння У. Д. К. є терен повіту (староства), округи (Крайсгаушманшафту), чи міста (Штадтгаушманшафту). Осідком У. Д. К. засадничо є осідок окружного або міського старости (Крайс — або Штадтгаушманшафт).

Кожний У. Д. К. для кращого наладнання допомогової праці на своєму терені, може в кожній волості, себто збірній громаді, оснувати Делегатури.

УДК. може волості Делегатури об'єднувати у т. зв. районні Делегатури, яких райони відповідають колишнім адміністративним, чи судовим повітам.

Тереном діяння Делегатур є терен волости чи пак району.

Завдання Українських Допомогових Комітетів та їхніх Делегатур на їхніх теренах, є ті самі, що й завдання УЦК. на терені цілого Генерал-Губернаторства.

Кожний УДК. дістав вказівки праці, в яких подрібно вичислені ті завдання та засоби, якими УДК. мають переводити допомогову акцію.

Якщо йде про матеріальні засоби на фінансування тієї допомогової акції УЦК. і УДК. та їхніх Делегатур, то ті засоби має дати українське громадянство.

З тієї метою кожний український громадянин повинен виплачувати до каси УДК. даток у такій висоті, яку визначить УДК. Цей даток управно кожного платника стати спомогаючим членом УДК. і дістати особисту «вказку», що він є українець. Нехай же ніхто не відмовляється від цього датку.

III.

З повстанням Українського Центрального Комітету, з його низовими клітинами Українськими Допомоговими Комітетами, та їхніми Делегатурами, відпала потреба, а навіть можливість існування всіх дотеперішніх організацій в терені, без огляду на їхні різні назви, які мали подібні завдання що й УДК.

Всі ті дотеперішні організації мусять бути розв'язані, або зреорганізовані на У. Д. К. чи пак їхні Делегатури районні, що вже й переведено. Реорганізаційна акція дотеперішніх організацій за винятком варшавської області (дистрикту), де прийде до цього в короткому часі, закінчена. Так само майже закінчена організаційна акція нових УДК, за винятком деяких повітів в радомській області (дистрикті) і Новому Торзі краківській області (дистрикті), де також в коротці це наступить.

Під сучасну пору відбуваються інспекційні обіди Провідника Українського Центрального Комітету проф. д-ра Володимира Кубійовича, для відправи голов Українських Допомогових Комітетів і районних делегатів. Така інспекційна поїздка і відправа для люблинської області (дистрикту) відбулася в Холмі в днях 31. липня і 1. серпня ц. р. Разом з Провідником УЦК в поїзді і відправі від УЦК взяли участь організаційний керманіч інж. Осип Бойдунік, фінансовий керманіч інж. Олександр Зибенко і в. о. керманіча суспільної опіки д-р Михайло Сопуляк.

Далі у відправі взяли участь голови і деякі референти та делегати таких УДК. чи пак Делегатур: Біла Підл. Холм, Володава, Грубешів, Белз, Замістя, Томашів, Чесанів, Білгорай, Красностав, Пулави, Янів, Радзінь і Люблин.

Між учасниками відправи були м. інш. деякі б. голови дотеперішніх Комітетів, відомі суспільні діячі Холмщини і Підляшшя як: нотар Антін Павлюк з Холма, суддя Олександр Рочв'язк зі Замістя, б. сенатор Сергій Любарський, ген. вікар. о. м-р Володимир Маложинський, о. протоер. Володимир Матвійчук з Тарногороду, о. Шкоโรปар Порфр з Володави, і багато інших.

Відправа, яка відбувалася в гімназійному будинку при вул. Чарнецького ч. 4 почалася в год. 9-й рано. Відправу відкрив

Провідник УЦК. проф. д-р Володимир Кубійович, який виголосив довшу, річеву, глибоку змістом промову, в якій коротко але ядерно зясував збирним телеріше наше положення, наші внутрішні відносини, наше відношення до німецької влади і німецької влади до нас, наші завдання під сучасну пору і в майбутньому і на прому тлі завдання Українського Центрального Комітету, його низових клітин Українських Допомогових Комітетів та їхніх Делегатур. „Важка і незавидна доля українського народу в його історичному минулому і під сучасну пору, але тим важкою і відповідальною мусить бути праця Українських Допомогових Комітетів та всіх нас і в центрі і в терені, щоби ця доля тепер облегчити, а на майбуття вибороти її крашу” — закінчив Провідник свою глибоко продуману промову.

Далі чергувалися ділові реферати поодиноких керманічів УЦК, в яких кожний в своїй ділянці подрібно пояснював, як слід виконувати завдання, наложенов УДК-там статутами і вказівками праці.

По обіді склали голови поодиноких Комітетів і делегати районних делегатур звіти про працю УДК та їхніх делегатур про свої успіхи, осяги і виследи праці, а одночасно з тим й недомагання та перешкоди у праці. Звіти з місць на загал випали задовільно, а деяких УДК і делегатур несподівано добре, що й підчеркув Провідник УЦК з признанням, доручаючи працю поширити і поглибити, щоби при черговій відправі можна зі спокійною совістю ствердити, що зроблено вже багато. Вкінці ставили запити учасники відправи і висловлювали свої думки, завжди та напрями щодо дальшої праці УДК і делегатур. Ім відповідав Провідник УЦК і поодинокі керманічі.

IV.

ПРЕДСТАВНИКИ ВЛАДИ НА ВІДПРАВІ УДК.

Другого дня, себто 1. серпня ц. р., відправа почалася в год. 8-й рано основним рефератом на тему: «Участь українців в адміністрації і самоуправі», який виголосив д-р Льонгін Голейко — нотар і дир. Зиновій Пеленський — оба з Люблина. В год. 9-й явилися представники німецької, цивільної та військової влади з шефом національного відділу при уряді Генерального Губернатора д-ром Арльтом та шефом відділу для українських справ полк Бізанцом.

Представників влади привітав провідник УЦК проф. Кубійович. З черги забрав голос д-р Арльт. Промовець в сердечно-приятній промові зясував відношення німецької влади до українського культурно-освітнього і господарського розвитку та розбудови суспільно-громадського життя українців у Генерал-Губернаторстві взагалі, підчеркуючи, що всі кривди, заповідні поляками українцям, будуть навравлені. Далі зясував ці великі завдання, які мають виконати УДК-теги, допомагаючи українському населенню в розбудові його суспільно-громадського життя.

Під кінець представники влади живо цікавилися суспільним життям українців у терені люблинської області (дистрикту). Учасники відправи давали інформації про те життя, звертаючи увагу і на недомагання та їхні причини.

Продовження відправи відбувалося у старому будинку магістрату міста Холма при вул. Люблинській в год. 11-й, в поширеному складі представників німецької влади з поодиноких повітів люблинської області з шефом національного відділу при люблинській області (дистрикті) д-ром Тюрком у проводі. Д-р Тюрк відкриваючи відправу привітав українських та німецьких учасників відправи; обговорив завдання та напрями допомогової акції в люблинській